స్వేచ్ఛ

తల్లి గర్భవాసంనుంచి బయటికి వచ్చిననాటి సంబంధబాంధవ్యాలు ఇరవై సంవత్సరాల జీవితం గడిపేటప్పటికి ఎట్లా మారిపోతై ! ఒకప్పుడు ఎంత దగ్గిరగా ఉండినవాళ్ళు నా కిప్పుడు యెంతదూరపు మనుష్యులైనా జీవితంతో సంబంధం లేకుండా పోయినారు; నా సొంత తల్లి, నా సొంత అన్నలు - నన్నిప్పుడు తలవటానికి యిష్టపడరు, నా పేరు చెవినిపడితే బాధపడతారు. నా కష్టసుఖాలకూ వారి కష్టసుఖాలకూ మధ్య పెద్ద అగాధం.

"ఒక తుచ్ఛమైన ప్రేమకోసం అందరి ప్రేమలూ మంటకలిపావు!" అని రాస్తాడే మా పెద్ద అన్నగారు – నిజమైన ప్రేమమాత్రం సహించలేనట్టు ! నాకు శేషాచలంమీద ప్రేమ ఉందనుకున్నా. ఆ ప్రేమకూ మా అన్నగారికి నామీద ఉండే ప్రేమకూ వైషమ్యం ఏమిటో ! నేను శేషాచలాన్ని ప్రేమించలే దింతకూ; నేను ప్రేమకోసం తహ తహ లాడలేదు— స్వేచ్ఛకోసం తహతహలాడాను కాని.

నే నంత కళ్ళు తెరవని పసిగుడ్డునుకాను. ఈ శేషాచలం వ్యామోహం శాశ్వతం కాదు. ఇతను ఈ వేళ కాకపోతే రేపైనా పశ్చాత్తాపపడి నన్ను విడిచిపెట్టి తన దారి తను చూచుకునేవాడే. నాభారం అతనిమీద ఏమాత్రమూ వెయ్యబోవటం లేదు; నేను అతనికి భారమైనానని తోచిన మరుక్షణం అతన్ని వదిలేస్తాను. కాని నన్ను నరకంలోనుంచి బయటికి తీసుకురావటానికి సాహసించినందుకు అతనికి నే నెన్నటికైనా కృతజ్ఞురాలనే. పాపం, అతను నా శరీరం తప్ప ఏ మపేక్షించాడు? ఆఖరుకు నా మనస్సు కోరటంకూడా చాతకా దతనికి. లోకం నన్ను నీతిపరురాలను కోగలందులకు నేను నా తుచ్ఛ శరీరాన్ని దాచుకునేదా?

ఒకప్పుడు నా శరీరాన్ని నేను ఘనంగా చూసుకోగలిగాను. దాన్ని నే నెన్నడూ చూసియెరగని దివ్యపురుషుడికి నివేదన చేసుకున్నాను కూడాను. భగవంతుడికి నివేదన అయిన అన్నం తను పవిత్రమైనట్టు భావించుకుంటుందో లేదో నే నెరగను. నా శరీరం దివ్యపురుషుడికి నివేదన అయి గర్వించింది. ఆఖరుకు అదంతా ఒక వెర్రికలగా పరిణమించింది. ఒక పశుతుల్యుడు నా భర్త అనే పేరు పెట్టుకొని వచ్చి నా శరీరంమీద తనకున్న తుచ్ఛమైన హక్కులు అమిత నీచమైన పద్ధతిలో వినియోగపరిచాడు.

ఒకవేళ నే కలగన్న దివ్యపురుషులు ప్రపంచంలో ఎక్కడా లేరేమో! నాలో స్త్రీత్వమూ, ఇంద్రియవాంఛా ఉండదగినంతగా లేవేమో. (ఈమాట వింటే నా అన్నలు నిర్ఘాంతపోతారు కామాలు.) ఇతర స్త్రీలంతా ఏ అనుభవానికి పరవశులవుతున్నారో ఆ అనుభవమే నాకు అసహ్యకరంగా ఉందేమో! నేను చెప్పలేను. నా స్వేచ్ఛ పోయినతర్వాత నేను ఏ సుఖమూ అనుభవించలేను. నేనేం చెయ్యను? నన్ను భగవంతుడిట్లా సృష్టించాడు. నేను కలగన్న దివ్యపురుషుడు నా స్వేచ్ఛను గౌరవించాడు. అతనివల్ల సుఖం పొందకుండా ఉండేటందుకు మానసిక సుఖం పొందానేమో. నా భర్త నా స్వేచ్ఛను పాటించలేదు. ఆయనతో సుఖం పొందకుండా ఉండేటందుకు నాకు హక్కులేదు. నా తత్వానికది సరిపడలేదు.– నేను ఆడదాన్ని కాననుకున్నా సరే. ఎవరైనా బలవంతాన పంచదార నా నోట్లో కుక్కితే అది ఆ సమయాన విషతుల్యంగా ఉండి ఆ చేదు నోరు కడుక్కుంటేకాని పోదు; ఆ పంచదార ఉమియకుండా ఉండలేను.

నేను నా భర్తదగ్గిర సుఖంచాలక శేషాచలంతో లేచివచ్చానని తిడుతున్నారు. శేషాచలంతో లేచివచ్చినందుకు నేను కష్టాలపాలవుతానని కాదు వాళ్ళ దిగులు: ఎక్కువ సుఖపడుతున్నానని. మా అమ్మమ్మ యెప్పుడూ అంటూ ఉండేది. ''నాజూకు మరిగి కళ్ళకు కాటిక పెట్టుకోదు, మాదిగముండ!'' అని. ''కళ్ళకు కాటిక పెట్టుకోకపోవటం నాజూకయ్యేటట్టయితే బలవంతాన మోటపనిచెయ్యటం దేనికి?'' అని అడిగితే, నేనేమిటో కాటికను దూషించినట్టు, 'కళ్ళకు కాటిక పెట్టుకుంటే ఎంత అందంగా ఉంటుందీ,' అని మళ్ళీ తానే అనేది. కొంచెం హెచ్చుతగ్గుగా మావాళ్ళందరిదీ ఒకటే రకం తర్కం.

ఈ నెలరోజులలోనూ నాకు చాలా ఉత్తరాలు వచ్చినై. నేను కాపరానికి వెళ్ళింది లగాయతు ఈ క్షణంవరకూ నేను జీవించే ఉన్నానో లేదో కూడా విచారించని దూరపు బంధువులుకూడా పోస్టు ఖర్చులు పెట్టుకొని ఉత్తరాలు రాశారు. నా ముక్కు చట్టిముక్కని నా యెదుట అనడానికి కూడా ధైర్యంలేని వారందరికీ నన్నింతంతమాట లనటానికి ధైర్యం ఎట్లా కలిగిందో నాకాశ్చర్యంగాఉంది. నేను చేసిన పని నా మనస్సును తప్ప అందరి మనస్సులను ఇంతగా కలవరపెట్టి వారిని ఇంత అసహ్యకరమైన రాతలు రాయటానికి పాల్పడచెయ్యటం విశేషమైనసంగతే. వాళ్ళను పశువులకంటే హీనంగా చెయ్యగలిగాను నేను.

అందులో ఒక ముసలాయన "కామోద్రేకమూ, యౌవనమదమూ" అనే మాటలు తనివితీరా వాడాడు. నాలో ఇంత కామోద్రేకం ఉందని తెలిసిన తరువాత ఆయన దృష్టిలో నేను కొత్తదాన్ని అయిఉంటాను. ఆయనకు తెలియకుండానే ఆయనకు నామీద కొత్త అభిమానం కలిగిందని నా నమ్మకం. కాని ఉత్తరంలో

ముట్టుకు నన్ను బాగా తిట్టి నామీద కలిగిన రహస్యోద్రేకాన్ని కొంతవరకు ఉపశమించుకున్నాడు.

చాలామంది నేను తమ పరువు తీసేసినందుకు నన్ను దూషించారు. వారి పరువు ప్రతిష్ఠల కోసమే నేను భువిలో అవతరించా ననే భ్రమ వారి కెందుకు కలిగిందో నేను యేమాత్రమూ ఊహించలేకుండా ఉన్నాను. నాకు వారి పరువు తీసే శక్తి సామర్థ్యా లున్నవని ఏమాత్రం తెలిసినా అందులో కొందరి కోసమైనా ఈ పని ఎన్నడో చేసిఉందును.

మొత్తంమీద నాకు ఎంత దగ్గిరబంధువులైతే నన్ను అంత అధికంగా తూలనాడారు. దగ్గిర చుట్టరికాలు యిందుకైనా పనికివచ్చినై. మా అన్నలు రాసింది మరీ బాగుంది. ఇకమీదట నాకూ తమకూ ఎటువంటి సంబంధమూ లేదట, నాగతి ఏమైనా వారికి పట్టదట, నేనిక వారి చెల్లెల్ని కానట, వారు నా కన్నలు కారట. ఇకముందు నేను పడబొయ్యే పాట్లు కుక్కలూ, నక్కలూ పడవట.

నన్ను యేదోవిధంగా వదిలించుకుని ఒక అయ్యచేతిలో పెట్టటానికి నా అన్నలు ఎంత ఆరాటపడ్డదీ నేను మరువలేను. నా భర్తకు ఎంత కట్నం ఇవ్వాలి — అనగా నేను ఎటువంటి భర్తతో కాపరం చెయ్యాలో నా అన్నలు నిర్ధారణ చేశారు. ఆ నిర్ధారణ ఎంత నిశ్చితంగా చేశారో నా కింకా జ్ఞాపకం ఉంది. నాకు విచారించిన రెండు సంబంధాల కట్నంలో తేడా వచ్చింది. నాకూ, నన్ను పెళ్ళిచేసుకోవటానికి అంగీకరించిన మరో కుర్రవాడికీ మధ్య అయిదు వందల రూపాయలు అడ్డం వచ్చినై. అయిదు వందల రూపాయలకూ నా అదృష్టానికీ పోరాటం వచ్చింది. నా అదృషం ఓడిపోయింది. అతను ఇప్పుడు ప్రసిద్ధుడు; అతనికి దేశ మంతటా కీర్తి వచ్చింది. కాని అందులో నాకేమీ భాగంలేదు!

నేను కాపరానికి వెళ్ళిన తర్వాత నా అన్నలకూ నాకూ ఏమి బాంధవ్యం మిగిలిందో నా కర్థం కాలేదు. వాళ్ళు వాళ్ళ వాళ్ళ మామగార్లనూ, భార్యల మేనమామ కూతుళ్ళనూ నా కంటె ఎక్కువగా చూసుకున్నారు. వారి భార్యల దగ్గిర చుట్టాలంతా తరుచు వస్తూపోతూ ఉండేవారు. ఎటువచ్చీ చుట్టపుచూపు నాదే అయింది. నా కెప్పుడైనా తలనొప్పి వస్తే మా అన్నలుగాని, వదినెలుగాని ఆదుకున్నట్టు నా కెక్కడా స్ఫురణకు రావడంలేదు. నేను పడబొయ్యే పాట్లు కుక్కలూ, నక్కలూ పడవని మా అన్నగార్లనుకుంటే, అందుకు వాళ్లు నన్ను చూచి జాలిపడినంతవరకూ, అది వాళ్ళ కోరికేగాని మరొకటి కాదని నేను భావిస్తాను. ఒకవేళ ఈ జీవితంలో నేను సుఖపడటమే జరిగితే వాళ్ళ హృదయాలు ఎంత ఖేదిస్తవో!

అన్నిటికన్నా ఆఖరుకు వచ్చింది మా మరిది సత్యం ఉత్తరం. అసలు మా అత్తవారి తరపున నాకు వచ్చిన ఉత్తరం అది ఒకటే. నాకు వచ్చే ఉత్తరాలు

ఎట్లాఉండేదీ బాగా అనుభవంకావటంవల్ల తిట్టుకుంటూ కవరుచించి ఆ ఉత్తరం బయటికితీశాను. సత్యం దస్తూరి నేను గుర్తించలేదు.

సత్యం రాసిన నాలుగు ముక్కలూ చదువుకుంటే నా గుండె నీరయిపోయింది. ఎంత చక్కగా రాశాడు సత్యం! నా కోసం పాపం, ఆ కుర్రవాడు తన మానవత్వం విసర్జించి దేవత్వం పొందాడేమో అనుకుంటాను. నా అంధకారమయ జీవితానికీ ఉత్తరం చల్లని చంద్రకిరణం — నా కొక అపూర్వ సంఘటన. ఒక జీవితాన్ని పవిత్రం చెయ్యటానికి అటువంటి సంఘటనలు నాలుగు చాలవా? మిగిలిన దంతా నిస్సారమైన చెత్త. నే నిక జీవితంలో ఏమీ కోరను; అటువంటి సంఘటనల కోసమే జీవించి ఉంటాను. బాధ అనుభవిస్తే ఆనందంవల్ల కలిగే బాధే అనుభవించాలి. సత్యం ఉత్తరంవల్ల నాకు కలిగిన ఆనందంలో ఎంత తీవ్రమైన బాధ ఉంది!

“వదినా, ఇంతకాలమూ నీవంటి ఆడది లేదని నమ్ముతూ వచ్చాను. ఇప్పుడా నమ్మకం మార్చుకోబోను. కాని అదివరకు లేచిపొయ్యేవాళ్ళను చాలా అగౌరవంతో చూసేవాణ్ణి. ఇకముందు అటువంటి తుచ్ఛమైన పని చెయ్యను. వెనక మా ఇంటిపక్కవా రమ్మాయి లేచిపోయినందుకు నా మనసులో ఆమెను గురించి అనరాని మాట లనుకున్నాను. ఇవాళ అవన్నీ నాకు జ్ఞాపకం వచ్చి ఆ మాటలు నిన్నే అంటే ఎంత బాధ కలుగుతుందో అంతబాధ కలుగుతున్నది.

“నీ కీ ప్రపంచంలో ఎవరూ లేరని తోచినప్పుడు నన్ను మరిచిపోకు — నీ మరిది, సత్యం,” అని రాశాడు సత్యం.

ఈ ఉత్తరానికి సమాధానం రాయక తప్పదు. పైగా నేను సత్యానికి ద్రోహం చేశాను. నేను మా అత్తవారి యింటినుంచి శేషాచలంతో లేచి వచ్చేటప్పుడు నా అంతరాత్మను యెవరూ బాధించలేదుగాని సత్యం బాధించాడు. ఆ అబ్బాయి సదభిప్రాయంకోసం నేను నిర్బంధంనుంచి బయటపడడానికి చాలా సంశయించాను. నా దృఢసంకల్పానికి అడ్డంవస్తున్నందుకు అతన్ని చాలా తిట్టుకున్నాను. నే నీ పని చెయ్యటంలో చేసిన ఒక త్యాగమూ సత్యమే.

అత నిట్లా రాస్తాడని నా కెట్లా తెలుస్తుంది? నా జీవితానికి స్నేహితుడూ, కొడుకూ, భర్తా సత్యం ఒకడే. అతని కోసమే నేను ఏ బాధ అయినా సంతోషంతో పడ్డాను. అతని ఒక్కడి శాసనమే నేను ఇష్టపడి పాటించాను. ఎందుకంటే అతని హృదయంలో నా కన్న దగ్గిర మనిషిలేదు. నా అహంకారాన్ని ఆ కుర్రవాడెంత తృప్తిపరిచాడు! నన్ను తన తల్లికన్న ఎక్కువ గౌరవంగానూ, ప్రేమగానూ చూశాడు. తల్లిదగ్గిర తీసికోని చనువు నా దగ్గిర తీసుకున్నాడు. తనకష్టం, నా కష్టం[1]

1. తన కష్టంకన్నా, నా కష్టం....అని ఉండవచ్చు.

(Sic) ఎక్కువగా చూసేవాడు. చిన్నతనంచేత అతను నన్ను స్వల్పవిషయాలలో బాధపెడితే, నిర్బంధిస్తే నే నెందుకు సహించలేక పోతానూ? నా బిడ్డ నన్ను అంతకంటె ఎక్కువగా చూస్తాడా? నా సొంతకొడుకైనా నన్ను పనిపెట్టుకొని బాధిస్తే నేను క్షమించి ఉండను.

అవును, నాకు సత్యమే భర్తకూడాను. అతను యెక్కడికన్నా వెళ్ళిరాగానే నాకు యిల్లు నిండినట్టుండేది. అతని మనస్సు ఎంత సున్నితంగా సుఖపడేదీ, కష్టపడేదీ నాకు అర్థమయ్యేది. అతను నన్నెన్నడూ చులకనగా చూడలేదు; నా భర్త మాదిరిగా నన్ను "ఏమే" అని పిలవలేదు. అతన్ని నేను ఏమండీ అని పిలవనవసరం కలగలేదు. అతను వస్తే నేను లేచి నుంచోలేదు. వేసవికాలంలో అందరూ హాయిగా బైట పడుకుంటూంటే నరకకూపమైన పడకగదిలో, ఆ ఉక్కలో తనతో కూడా పడుకోమని అత నెన్నడూ నన్ను నిర్బంధించలేదు. నేను ఊరికే ఉండిపోయినా నని అతను నా నెన్నడూ పనులు చెప్పలేదు. నన్ను గాఢనిద్రలో నుంచి తన కక్కుర్తికోసం లేపలేదు. నేను ఒకనాడు కలతనిద్రలో ఉండగా "వదినె నిద్రపోతున్నది. ఎందుకర్రా అంత బిగ్గరిగా అరుస్తారు!" అని అత ననటం విన్నాను. నేను కలలో కన్న దివ్యపురుషుడు కేవలం మిథ్య కాదేమో ననే నమ్మకం కలిగించాడు సత్యం. అతను కాకపోతే నా కిక ఈ ప్రపంచంలో భర్త యెవరు?

"నీ ఉత్తరం అందింది. నేను లేచిపోయినందుకు తిట్టనివాడివి నువ్వొక్కడివే. నేను కూడా ఇటువంటి పని చేసినందుకు నీ ఒకడికోసమే పశ్చాత్తాపపడుతున్నాను. కా నేం చేయను?

"నేను ఐదు సంవత్సరాలపాటు స్వచ్ఛమైన పాతివ్రత్యం చేశాను, సత్యం. అత్తగారికీ, బావమరుదులకూ, భర్తకూ, ఆడబిడ్డలకూ ఒళ్ళు దాచుకోకుండా సేవ చేశాను. నన్నెవ్వరూ ఒక్కదానికి కూడా తప్పు పట్టలేదు. నేను తప్పు పట్టించుకోననీ అభిమానవతిననీ అందరూ మెచ్చుకున్నారు. అంతకాలమూ నేను పరపురుషుణ్ణి చూడలేదు; స్మరించలేదు. కాని ఏమైంది? నేను అపూర్వమైన పతివ్రతననే విశ్వాసం మీ అన్నగారికి కలిగిందా? నా కష్టసుఖాలు తమ కష్టసుఖాలనుకోక నన్ను త్యాగం చెయ్యడానికి నియమించారు! నాకు కష్టపడటం చాతనవునని కష్టమంతా నాకే విడిచిపెట్టారు. నాకు నలుగురితోపాటు సమత్వం యెందుకు లేకపోయిందీ? కోడలిననా? ఆదర్శప్రాయురాలైనందుకు ప్రతిఫలం ఏమీ లేదా?— మెప్పుతప్ప!

"ఈ పాతివ్రత్యం నాకు అర్థంలేందిగా కనిపించసాగింది. నా భర్త తిన్న విస్తట్లో తినడానికి కూర్చున్నా, ఆయన వచ్చినప్పుడు లేచి నిలబడ్డా, ఆయనకు

కాళ్ళు పిసికినా, ఆయన రమ్మన్నప్పుడు దగ్గిరగా వెళ్ళినా, నా అంతరాత్మ తీవ్రంగా ఎదురు తిరుగసాగింది. అందరూ మెచ్చుకుంటారనే ఆశకన్న నా అంతరాత్మను ఎదుర్కొ-లేని అవమానం జాస్తైంది.

"నీ అంతరాత్మ విడువకుండా నీ వెంట తగిలి 'సిగ్గుమాలిన పని చేస్తున్నావు ! నీకు సిగ్గూ శరమూలేమ.' అంటుంటే నీ పద్ధతి మార్చుకోకుండా ఎంత కాలం ఉండగలవు. సత్యం ? లోకం నిన్ను మోసగిం్చుతున్నదనీ, నీ భర్తతో నీవు పొందే అనుభవం అతి హేయమైనదనీ, నీ కోసం నీ కళ్ళ యెదుటనే బాధపడుతున్న శేషాచలంతో నీవు రంకుతనం చెయ్యటం యింతకంటె యెక్కువ పాపం కాదనీ నీ అంతరాత్మ నొక్కి- చెబుతుంటే ఏం చేస్తావు ?

"ఆ మాటలు వినిపించుకోలేకపోతే నీ కొక అంతరాత్మ ఉండి ఏం ప్రయోజనం ? అంతరాత్మలు పొరబాటు పడవని చెప్పను. అవి కూడా మన అనుభవానికి అనుగుణ్యంగానే సంస్కారం పొందుతై. కాని తప్పో ఒప్పో అంతరాత్మను అనుసరించటంకన్న ఉత్తమమైన ఆదర్శం ఏమిటి చెప్పు ? అంతరాత్మకు విరుద్ధంగా వెళ్ళవలసిన సాంఘికాదర్శాలకు మనమంతా సిగ్గు పడరాదూ ? అంతరాత్మకు సూటిగా పోతున్న నేనా సిగ్గుపడవలసింది ? నన్ను తిట్టేవాళ్ళకు నేను ఎంత క్షేమాన్ని త్యాగం చేశానో తెలియదు సత్యం !

"మా నాన్న ఎంత స్వేచ్ఛాప్రియుడో నీకు తెలీదు. ఆయన ఉద్యోగం చేయటం ఇష్టంలేక మాడి చచ్చిపోయినాడు. ఆయన చావుబ్రతుకులో ఉన్నప్పుడు వైద్యులు చూసి ఆహారంలేక జబ్బు చేసిందన్నారు. మా నాయన పోయిన తర్వాత నేను ఆ యింటిలో ఉండటం దుర్భరమై లేచి వచ్చేశాను. నాకు మీ వాళ్ళమీద కోపంలేదు. ఇతర అత్తగార్లు నా అత్తగారికంటె మంచివాళ్ళని నాకు నమ్మకంలేదు, నా భర్త కూడా ఇతర భర్తలకంటె హీనుడనుకోను. నన్నింత గౌరవంతో చూస్తున్న శేషాచలం, భార్యను యెట్లా చూసేవాడో నే నెరుగుదు, ఎవరికీ ఇష్టం లేని యీ పని చేసి నేను పొందగలిగిందల్లా స్వేచ్ఛతప్ప యింకేమీలేదు. ఆ సంగతి తెలిస్తే, లోకం నన్ను కొంతవరకు క్షమిస్తుందేమో; ఏమంటే ఇప్పుడందరికీ ఆగ్రహం నేను సుఖపడిపోతున్నాననే. స్వేచ్ఛ నాకు సుఖం కలిగించేమాట నిజమేకాని, స్వేచ్ఛ ఎవరికి కావాలి ? అంతగా కావలసినవాళ్ళుంటే నా మాదిరిగానే స్వేచ్ఛకోసం త్యాగం చెయ్యకపోరు.

నీవు రాసిన అందమైన ఉత్తరానికి ఈ అసహ్యకరమైన సమాధానం రాశాను. నీకు అసహ్యం కలిగించటానికికాదు. నీతో చెప్పుకోవటం నాకు సంతోషం. నే నింకెవరితో చెప్పుకుంటాను ?_ నీ_ వదినె_"

ముద్రణ : వీణ, అక్టోబరు 1937.